

Over Kris Förster

Kris Förster is cultuurhistoricus en al sinds jaar en dag bezig met het vertellen van verhalen over het rijke culturele erfgoed van Limburg. Vanuit zijn communicatiebureau op het gebied van geschiedenis, archeologie en erfgoed realiseert hij documentaires, toeristische routes, informatiepanelen en websites (zoals www.viabelgicadigitalis.nl). Langs de Via Belgica komt u zijn werk geregeld tegen. www.kfinheritage.nl

Vraag een willekeurige historicus wanneer de eerste snelwegen werden aangelegd en hij zal waarschijnlijk antwoorden: ergens in de jaren '30 van de vorige eeuw in Duitsland. Sla een willekeurige encyclopedie open en dit antwoord zal worden bevestigd. Maar ze hebben het allemaal mis: de eerste snelwegen ter wereld werden namelijk al zo'n 2000 jaar geleden aangelegd. Niet door de Duitsers, maar door de Romeinen. En dwars door Zuid-Limburg liep een van de belangrijkste snelwegen uit de antieke tijd, de E1 van de klassieken: de Via Belgica.

Via Belgica

E1 van de klassieken

Romeinse Katakomben, Valkenburg a.d. Geul

Sint Servaasbrug, Maastricht

Tongeren (B)

Zit- en informatie-meubel over de Via Belgica op Landgoed Château St. Gerlach

Langs de limes waren duizenden soldaten gelegd in een uitgebreid verdedigingsnetwerk van grote forten en kleine wachttorens.

3D-impressie Romeinse wachttoren op de Goudsberg, Valkenburg a.d. Geul

Als je tegenwoordig in Zuid-Limburg op zoek gaat naar sporen van de ooit alomtegenwoordige Romeinse aanwezigheid moet je enigszins je best doen. Het Heerlense Thermenmuseum met de resten van een Romeins badhuis is het bekendst. Onder hotel Derlon – gelegen op het Maastrichtse Onze Lieve Vrouweplein – kun je ook nog enkele sporen vinden van Romeins Maastricht. In de kelder zijn onder andere de resten van een Romeinse tempel en van het Romeinse fort dat ooit langs de oevers van de Maas stond te vinden. Tenslotte kun je nog naar Valkenburg gaan om een bezoek te brengen aan de Romeinse Katakomben, hoewel deze plek strikt genomen eigenlijk niet meetelt: de Katakomben zijn namelijk een 19^e eeuwse replica van de originele Catacomben in Rome (maar niettemin zeer de moeite waard voor een bezoek! Alleen al vanwege het feit dat je in Valkenburg nog verschillende grafkamers kunt zien die in Rome inmiddels zijn ingestort...).

Op de vraag waar al die andere sporen van de Romeinen zijn gebleven – denk aan wegen, villa's, begraafplaatsen, dorpen enzovoorts – is één simpel antwoord te geven: verdwenen of – in het beste geval – bewaard onder de grond.

De Via Belgica

Dat geldt in de eerste plaats voor de Via Belgica. Nergens in Zuid-Limburg kun je die voormalige Romeinse snelweg nog aan de oppervlakte zien. Er is wel eens geopperd om ergens een stukje op te

graven en zichtbaar te maken. Maar dat heeft weinig zin. Romeinse wegen in onze contreien waren niet zoals de wegen in Rome of Pompei: gemaakt van grote stevige stukken natuursteen. Hier in Zuid-Limburg gebruikte men steenmateriaal dat hier ruim voorhanden was: grint. Als je de originele Romeinse weg zou opgraven zou je er twee jaar later al een nieuwe lading grint overheen moeten kieperen, en een paar jaar later weer. Dan is er nog maar weinig authentieks aan... Daarom is het ook maar beter om de resten van de weg die hier en daar bekend zijn – in Maastricht, in Houthem, in Voerendaal – fijn afgedekt onder de grond te laten zitten. Er is geen betere manier om de weg nog eeuwenlang goed te bewaren.

Wil je de weg toch zien? Ga dan zeker eens een kijkje nemen in het Thermenmuseum. Daar staat een indrukwekkende dwarsdoorsnede van de weg die enkele jaren geleden tijdens een opgraving in Voerendaal is gemaakt.

De graanschuur van de Limes

De Via Belgica liep natuurlijk niet zomaar door Zuid-Limburg. Deze regio was in de Romeinse tijd een belangrijk achterland voor de zogenaamde 'limes': de grens van het Romeinse Rijk die langs de Rijn liep. Langs de limes waren duizenden soldaten gelegd in een uitgebreid verdedigingsnetwerk van grote forten en kleine wachttorens. En al die soldaten moesten natuurlijk eten. Elke dag. Net als nu was het Zuid-Limburgse land ook in de Romeinse tijd een zeer vruchtbaar

gebied, dat heel geschikt was voor landbouw. Bovendien was er genoeg water. Met andere woorden: een ideale vestigingsplaats om te boeren.

En dus verrezen hier vele villa's. Gemiddeld waarschijnlijk wel 1 per vierkante kilometer. Sommigen waren enorm groot, zoals villa Ten Hove in Voerendaal met een zuilengalerij van 190 meter breed (!) als voorgevel of villa Herkenberg met een erf van wel 8 hectare. Maar dat waren de uitzonderingen: de meeste villa's waren veel kleiner. Ook waren ze niet van steen maar van hout. En ze waren ook lang niet zo luxueus ingericht als de grote villa's die van binnen waren versierd met fresco's, een eigen badhuis hadden en zelfs vloerverwarming!

Al die villa's in Zuid-Limburg samen produceerden elk jaar tonnen aan graan en andere landbouwproducten, die over de Via Belgica richting de Rijn werden getransporteerd. Vanuit het Zuid-Limburgse heuvelland linea recta richting de hongerige monden van duizenden Romeinse legionairs.

Beleef de Via Belgica

Wilt u meer weten over de Via Belgica? Of wilt u de route zelf eens fietsen of wandelen?

Ga dan naar www.viabelgicadigitalis.nl voor alle info. Op verschillende plekken langs de Via Belgica vindt u sinds kort ook prachtige zitmeubels en informatiepanelen die u ter plekke meer informatie geven. U kunt onderweg zelfs de Romeinse keuken proeven bij Villa de Proosdij in Klimmen! ■

→ www.viabelgica.nl

→ www.viabelgicadigitalis.nl

→ www.facebook.nl/ViaBelgicaNL

→ www.thermenmuseum.nl

Bezoek de resten van een Romeins badhuis

→ www.katakomben.nl

Bezoek de begraafplaats van de christelijke martelaren

→ www.derlon.nl

Bezoek de resten van Romeins Maastricht

→ www.villadeproosdij.nl

Eet en drink zoals een Romein

3D-impressie Villa Ten Hove, Voerendaal

Via Belgica: Classic motorway

In Roman times, the Via Belgica intersects South Limburg from east to west. This was one of the most important roads in northwestern Europe and was used for both military and trade purposes. Two information benches were installed at a series of information points along the presumed Via Belgica route in Voerendaal and in Houthem at Château St. Gerlach. Their purpose is to introduce visitors and residents to South Limburg's Roman past. Via Belgica was built around 16 AD by Roman soldiers and ran from Boulogne-sur-Mer on the French coast all the way to Cologne. This was the first major road in northwestern Europe. The route crosses the current borders of four countries: France, Belgium (Wallonia and Flanders), the Netherlands (South Limburg), and Germany. The road is 440 kilometres long.

Via Belgica was originally built to quickly transport troops and food, but increasingly served as a Roman trade route after a period of peace and stability.

In addition to Via Belgica, Limburg boasts two major Roman roads: one running west to Nijmegen and one running east to Xanten. Both roads connected to Via Belgica.

Cultural historian Kris Förster has spent years telling stories about Limburg's rich cultural heritage. You can admire his work along much of the Via Belgica route.